

tiskom, in če tega ne bo, sem primoran zastran spisov te verste se pri svojih dragih tovarših posloviti, upajoč, da se, kadar zasije solnce boljših časov, zopet vidimo. —

Za letos tedaj: Z Bogom! *)

Že stara zastavica, pa jo je težko uganiti.

Dragi „Tovars!“ Ker prinašaš v svoji pisani torbici tudi zastavice, na! tukaj ti podam jaz eno, ktero že sam nekoliko časa ugibam, pa je le uganiti ne morem. Vem tudi, da jo z mano vred že marsikteri učitelj dalj časa ugiba, pa je tudi ne more uganiti. Znabiti bi bil pa vendar le kateri tolikanj srečen in premeden, da bi jo prav in spodobno uganil; zatoraj, naj gre na svitlo! —

Koliko trudapoln je učiteljski stan, to ti, dragi učitelj, ni treba praviti, saj sam skušaš; da bi pa pravil to drugim, kateri tega ne skušajo, bi le bob v steno metal; zatoraj — raje molčim.

Kako imeniten je učiteljski stan za državo in za vso človeško družbo, menim, mi tudi ni treba še le dokazovati, ako se le pomisli, da po učiteljih prihajajo prihodnji državljani in po učiteljih se širi omika in napredek med narod. Učitelji so, katerim se izroča naj dražje, kar imajo starši, — njih otroci; oni so, kateri položijo prvo podlago izobraženja v persi še nezmožnega deteta, na kterege ze znabiti v njegovi moški dobi ponosno ozira ves narod, — in čigar slavo narodi in narodi kujejo med zvezde v oblake; — oni so toraj prvi, kateri sicer nevidno pa naj pred obdelujejo gručast steber marmorni, ki ga narod poznejše, kakor izdelani kip dviga na slavo svojih velikanov.

Da je tako, je tudi država spoznala in kazala, ker je učitelje zavoljo njih imenitnega opraviila in dobička, ki ga s podukom celi državi napravljajo, razredila, kakor vradnike, v dietne razrede, in jim je tudi dovolila nositi vradniško odoro ali uniformo, da bi s tem bolj pospešila namen učiteljskega stanu i. t. d. Ako kdo misli, da to ni res, naj le pogleda v

*) „Uč. Tovarš“ se tukaj čast. gosp. Fr. Adamič-u v imenu vseh svojih tovaršev preserčno zahvaljuje za lepo „podučevanje v petju“, in tudi želi, da bi se njegovo odkritoserčno voščilo kmali spolnovalo. Vredn.

knjigo političnih šolskih uredb str. 41, §. 62, in vidil bo, kako je černo na belo do lasca tiskano, da učitelji ljudskih šol se štejejo v 11. dietni razred, in §. 63 govori od odore ali uniforme učiteljev. Ako pa še kdo dvomi in misli, da to velja le drugim učiteljem, in ne tudi nam, — znabiti zato, ker slovensko učimo, — bere naj kurendo ljubljanskega konzistorija, ki je izšla 31. vinotoka 1849 po sl. ministerstvenem ukazu 14. vel. serpana 1849, ako se ne motim, z vradno številko ¹⁷²²/₂₈₈.

Kaj da je hotla država s tem doseči, se lahko ugane. Hotla je namreč s tem učiteljem spoštovanje in veljavo pri ljudstvu pridobiti, ker brez tega ne more učitelj v svojem poklicu storiti toliko, kolikor se od njega tirja. Res čuden pripomoček! — Streha pred, kot hiša! —

Kako pa se strinja ta njen namen z materialnim stanjem marsikterega učitelja, to je zastavica, ktero razrešiti so naše dušne moči preslabe, in ako bi tudi šlo za glavo.

Ker so učitelji zelo potrebni, in njih poklic zelo težaven, kako se li strinja njihova plača z njihovimi dolžnostmi? Ali ni vsak delavec vreden svojega plačila? — Vemo sicer, da država ne more vsemu kaj, kar tudi ne tirjamo; obžalujemo pa, da med tem, ko je pri drugih javnih stanovih vse bolj vredeno, se ne poprime resnobno tudi naša stvar. Vemo tudi, da razne okoliščine veliko k temu pripomorejo; obžalujemo pa tudi, da ravno nas vselej zadevajo.

Sodniški hlapci (beriči) imajo po 200 gl. letne plače, zraven prosto stanovanje, obleko in še druge dohodke. Ako bi se s temi dohodki primerili dohodki marsikteriga učitelja, bi se jasno vidilo, koliko slaběji so. In vendar, kateri izmed tih ima imenitnejše opravila in večje dolžnosti? Kteri stori več za blagor ljudstva? — Da! zadnjič sem bral v nekem nemškem listu, da ste razpisane bile služba policijskega služabnika in podučitelja, prva z letnim dohodkom 210 gl. s prostim stanovanjem in z 52 gl. za obleko, — druga pa, — (ne ustraši se!) s 36 gl. 8 kr., — reci: šest in trideset goldinarjev in osem krajcarjev !!

Da se kaj takega 1861. leta zgoditi more, bi si človek misliti ne mogel, pa „živemu človeku se vse primeri,“ pravi naš pregovor. To sicer se ni zgodilo ravno v naši slovenski domovini; žalostna priča pa je, naj si bo tu ali tam, kako se drugače misli, drugače ravna z učiteljskim stanom. Saj je že

zadosti žalostno, če ima podučitelj le 150 gl., ali da povem bolj na tanko 157 $\frac{1}{2}$ gl. na leto, ali pa še kaj manj. In kaj še! Še to se ne more dobiti, kadar bi revež hotel in kakor bi smel tirjati. Po nekterih krajih si mora učitelj tako borno plačilce sam od hiše do hiše pri krajcarju pobirati, zraven pa še marsiktero žaltovo požirati. Ako se pa to tudi povsod ne godi, se mora pa učitelj večkrat podložno ukloniti nemili osodi, která mu zapové čakati, dokler ni drugače. Kaj milslite, kaj je sad takih okoliščin? — Ali bo učitelj, ki je že tako slabo plačan, in potem, ko se mu še to ne dá o pravem času, veselo šel na svoje delo? — Piše se sicer lahko, kako naj bo učitelj unet v svojem poklicu, ali poskušati je treba. Govori se lahko, kako naj si učitelj prizadeva, da se vedno bolj in bolj izobrazuje, kako naj si v ta namen omeni to ali uno knjigo. Ali če mu je treba skrbeti za naj potrebnjšo hrano, ako se mora boriti z revščino in pomanjkanjem, se more pač malo tega od njega tirjati. Svetuje se mu tudi lahko, kako naj varčno živi, da ne zabrede v dolgove; ali koliko se tega zgoditi more, vé, kdor si v takih okoliščinah sam skuša. Ako se pa tak nesrečnež kje pri svojih viksih kaj pritoži, se mu veči del odgovarja, da naj poterpí, in da se ne more pomagati. Vemo sicer, da se ne more vsakemu precej zgoditi po volji; vemo pa tudi, koliko časa more učitelj poterpeti brez dohodkov, in ako bi tudi mogel, saj je vsak delavec vreden svojega plačila; zatoraj obžalujemo to, da ravno učitelj je primoran za svojo kervavo zasluženo plačo tako rekoč še prositi, kakor da bi mu bila iz zgolj milosti podeljena, ali pa še tožariti se in mesce in leta čakati, preden kaj dobi.

To so rane šolstva, na kterih boleajo naše preplitve uredbe in spodkopujejo dobri namen. Dokler se jim ne pomaga, se more od njih le prisiljeni sad pričakovati, dokler popolnoma ne omagajo, enako drevesu, ktero raste v pusti zemlji, kjer mu reje primanjkuje.

Ravno tako je pa tudi toliko časa zastonj, da bi si učitelj pri ljudstvu spoštovanje in veljavo pridobil, dokler se ljudem daje vzrok misliti, da učiteljski stan mora biti pač nepotreben, ker se mu njegov trud tako neredno in slabo plačuje, ker pregovor pravi, da je vsak delavec vreden svojega plačila. In dokler se ta pregovor na tanko ne spolni tudi pri

učitelju, toliko časa bojo zaderževali slabi nasledki spoštovanje učiteljevo tudi pri prostih ljudeh.

Naj bi toraj marsikdo premislil to žalostno zastavico in pomagal po svoji moči, da bi je ne bilo treba ugibati marsikteremu učitelju. Naj bi to tudi resnobno pretresli v prihodnjem deželskem zboru, in ako se že družega ne zboljša, naj bi se saj to, da bi učitelju ne bilo treba pa toliko potih svojega plačila iskati in čakati.

Zdaj, ko se poteguje za druge reči, je čas, da bi se tudi za učitelje kaj storilo, da bi še bolj ne zaostali. To preserčno prosimo, in tudi upamo, da bo tudi nam enkrat prisvitela čista pravica enako jutranji mili zarji po tamni noči. —

Ti pa, dragi „Tovars“, sprejmi voljno pričujoče verste, in postajaj tako na vse strani pravi učiteljski organ! Obljubim Ti, ako Ti bo ljubo, da Ti bom v prihodnje še večkrat postregel z enakimi spisi. *)

Bog daj, da bi padle moje odkritoserčne besede v rodovitno zemljo, in da bi obrodile zaželeni sad po dobrem namenu, ktereга sem pri tem imel!

Fr. Gerbic.

Še enkrat: „Živio“ in „Slava!“

V predzadnjem (10.) listu „Tovarsa“, na strani 165, piše g. Δ pod navedenim nadpisom: „Prav je, da Slovenci vpijemo oboje; — —. „Nemci tudi vpijejo „Hoch“ in „vivat“.

Nismo pa vsi braveci skozi in skozi za to „prav je“^{*)} „Slava!“ radi pustimo veljati, ker to je občenoslovansk pozdrav, in beseda in oblika lastna tudi naši slovenščini. Priznamo ji tudi prednost pred „živio!“ ker velja za eno ali več oseb brez ozira na spol, med tem ko se „živio!“ nanaša le na eno in sicer le moško in nagovorjeno ali 2. osebo enojnega števila — v okrajšani želivni obliki (da bi ti — moški) „živio!“ = živil! (sloven.). Posnemaje pa to hervaško

*) Akoravno „Uč. Tovars“ ne poje rad pogosto jeremijad, si vendar šteje za svojo dolžnost, da včasih tudi vsemu svetu pokaže skelece rane svojih odkritoserčnih, ljubljenih bratov.

Vredn.

**) V pomenu, v katerem nam čast. gosp. Δ oboje priporoča, smo pač vsi z njim enih misel, — nekaj da se sklepamo, kakor sicer v mnogoterem oziru, tudi v tem s svojimi južnimi in severnimi brati, nekaj pa, da pokažemo da smo Slovani, in da privadimo na to nekatere gospode, kterim razum „Hoch“ in „Vivat“ vsak drugi slavoklic žali uho, kakor da bi bilo kmečko, nespodobno in neotesano klicati „živio“ ali „slava“.

Vredn.